

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва
та реставрації творів мистецтва

Кваліфікаційна робота
бакалавра

з теми: **«ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ВІДМІННОСТІ ІНТЕР'ЄРНОГО ТА
ЕКСТЕР'ЄРНОГО МОНУМЕНТАЛЬНОГО РОЗПISУ»**

студентки 4 курсу OMD1-B20 групи,
спеціальності 023 Образотворче мистецтво
декоративне мистецтво, реставрація,
освітньої програми «Образотворче
мистецтво, декоративне мистецтво»

Шинальської Марії Олексіївни

Керівник: **Кліщ Оксана Андріївна**,
кандидат архітектури

Рецензент: **Підгурний Іван Станіславович**,
кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри ОДПМ і РТМ

Кам'янець-Подільський – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЕВОЛЮЦІЯ МОНУМЕНТАЛЬНИХ РОЗПИСІВ НА ТЕРЕНАХ ЄВРОПИ	6
1.1. Аналіз понятійного апарату і джерельної бази.....	6
1.2. Еволюція розписів у контексті розвитку історичних художніх стилів.	14
1.3. Класифікація монументальних розписів.....	32
РОЗДІЛ 2. ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ТА СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ РОЗПИСІВ	48
2.1. Технології виконання інтер'єрних розписів	48
2.2. Тенденції та технології виконання екстер'єрних розписів	54
2.3. Модернізація та популяризація української стилістики в інтер'єрних розписах.....	57
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ.....	69

ВСТУП

В літературних джерелах поняття монументального мистецтва трактується типово. Стверджується, що монументальне мистецтво це особливий розділ образотворчого мистецтва, що характеризується пластичним або смисловим навантаженням архітектурного твору та його ідейним змістом. Так чи інакше, монументальний живопис – вид монументального мистецтва, що нерозривно пов'язаний з архітектурою. Поняття монументальний походить від латинського слова «monument», яке можна трактувати як: «зберігає пам'ять» або «нагадує». Монументальним розписом розписують стіни, підлогу, стелю, арки, вікна тощо. Він може бути як домінантою пам'ятки архітектури, так і її окрасою. Сама ж монументальність настінного живопису визначається взаємозв'язком з архітектурним виглядом, утворюючи єдину художню концепцію. Це також найдавніший вид живопису. Про це свідчать розписи в печерах і наскальні малюнки, що збереглися майже на всіх континентах і створені первісними людьми.

В епоху Відродження художній розпис стін став ще більш відомим. Великі художники, такі як Мікеланджело і Рафаель, використовували техніку фрески для створення своїх шедеврів. Вони створювали образи на стінах і стелях будівель, зображуючи релігійні сцени, міфологічні персонажі та портрети.

Чи є сьогодні настінне мистецтво таким важливим, як функціональні елементи інтер'єру, чи важливішим, залежить від індивідуальних уподобань і конкретного контексту. У деяких випадках настінний малюнок може бути головною особливістю кімнати та задавати тон загальному дизайну, тоді як в інших випадках він може бути скоріше додатковим елементом, який допомагає об'єднати кімнату.

Актуальність теми. Тема «Техніко-технологічні відмінності інтер'єрного та екстер'єрного монументального розпису» залишається актуальною в сучасному світі з декількох причин.

По-перше, в контексті розвитку сучасних технологій та матеріалів відбуваються значні зміни в техніках виконання монументального розпису. Наприклад, застосування цифрових технологій у створенні шаблонів, використання спеціалізованих програм для моделювання або навіть використання роботизованих систем для нанесення розпису. Це відкриває нові можливості для художників і дозволяє їм експериментувати з формами, текстурами та кольорами.

По-друге, монументальний розпис є важливою складовою культурної спадщини, яка сприяє збереженню і передачі історії та традицій. Розуміння відмінностей між інтер'єрним та екстер'єрним розписом допомагає зберегти аутентичність та відтворити атмосферу певної епохи чи культурного контексту.

По-третє, зростання інтересу до публічного мистецтва, вуличного мистецтва та муралів призводить до популяризації монументального розпису як засобу комунікації з громадськістю. Розуміння технічних відмінностей дозволяє артистам ефективніше використовувати ці форми мистецтва для вираження своїх ідей та створення вражаючих образів.

Отже, дослідження техніко-технологічних відмінностей інтер'єрного та екстер'єрного монументального розпису має важливе значення як для професійних митців, так і для культурологів, істориків мистецтва та широкої громадськості.

Мета роботи – проаналізувати значення інтер'єрного та екстер'єрного монументального розпису в контексті європейського та українського мистецтва. Мета дослідження полягає у досягненні кількох цілей:

1. Дослідити історичний контекст розвитку монументального розпису, охоплюючи етапи його еволюції та зв'язок з розвитком художніх стилів.
2. Визначити особливості і техніки монументального розпису.

3. Проаналізувати особливості технологій та модних напрямків у виготовленні снінописів в українському та європейському контекстах.

Об'єкт дослідження – відмінності в техніках та технологіях між монументальними розписами для внутрішніх та зовнішніх приміщень.

Предметом дослідження виступають особливості та характерні відмінності західноєвропейського розпису.

Методи дослідження. Для аналізу літератури про історію та технологію західноєвропейського монументального розпису використовувався аналітичний метод; для дослідження розвитку та еволюції снінопису в певний період застосовувався історичний підхід. Методи порівняння, опису, аналізу та синтезу використані для виокремлення певних особливостей та стилів Західної Європи та України.

Апробація та публікація результатів дослідження. Основні результати досліджень, які були опубліковані у відповідних збірниках, презентовані на міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференціях, а також на всеукраїнському симпозіумі:

- Науково-практичний круглий стіл «Ars vitam docet – мистецтво навчає життя» у межах III Всеукраїнського мистецького симпозіуму пам'яті професора Бориса Негоди «Верлібри пастелі» (5 квітня 2024 р.);

- Регіональна науково-практична конференція «Наукові праці студентів і магістрантів мистецьких спеціальностей педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» (9 квітня 2024 р.).

Структура дипломної роботи включає: вступ, два розділи, які містять шість підрозділів, висновки, список використаних джерел з 52 найменувань та 24 додатків. Загальний обсяг дипломної роботи – 92 сторінок

ВИСНОВКИ

Інтер'єрні та екстер'єрні розписи відіграють важливу роль у сучасному мистецтві та дизайні, привертаючи увагу глядачів та творячи вражаючі образи. Обидва напрямки мають спільні риси, такі як використання традиційних мистецьких методів та інноваційних технологій, а також акцент на взаємодію з глядачем та інтерактивність. Проте вони також відрізняються. Інтер'єрні розписи зазвичай більше спрямовані на створення затишної атмосфери в приміщеннях, використовуючи традиційні декоративні елементи та кольори, тоді як екстер'єрні розписи частіше акцентують на великомасштабних інсталяціях, які взаємодіють з оточуючим середовищем. Однак обидва ці напрямки є важливими складовими сучасного мистецтва, які спільно сприяють творчому розвитку та розширенню можливостей виразності. Важливо також зазначити, що обидва напрямки, як інтер'єрний, так і екстер'єрний розпис, мають значний вплив на оточуюче середовище та сприяють візуальному збагаченню міського та сільського ландшафту. Обидва вони є способом вираження культурної спадщини, індивідуальності та творчості митців та дизайнерів. Якщо розглядати їх у контексті спільного, то обидва напрямки здатні створювати простори, які вражають своєю оригінальністю та красою, одночасно відтворюючи національні традиції та дух. Таким чином, інтер'єрний та екстер'єрний розпис разом відкривають нові горизонти для творчості та виразності, сприяючи розвитку мистецтва та культурного простору як у місті, так і на селі. Інтер'єрний та екстер'єрний розпис обидва вида мистецтва мають потенціал творити естетично приємне оточення, яке стимулює почуття гармонії та комфорту. Обидва можуть використовувати інноваційні підходи та матеріали для створення вражаючих візуальних ефектів. Відмінність полягає у тому, що інтер'єрний розпис зазвичай фокусується на створенні атмосфери в приміщенні, тоді як екстер'єрний розпис спрямований на трансформацію зовнішнього середовища та взаємодію з публікою. Однак обидва вони мають значний вплив на наше сприйняття простору та можуть викликати емоційну реакцію у

глядачів. Загальна мета інтер'єрного та екстер'єрного розпису полягає в тому, щоб створити простір, який вражає, надихає та співпрацює з навколишнім середовищем та спостерігачами. Обидва види розпису можуть використовувати сучасні технології, традиційні мистецькі методи та концепції для досягнення цієї мети. Проте їхні підходи і цілі можуть різнитися в залежності від контексту та потреби. В остаточному підсумку, обидва види розпису відіграють ключову роль у формуванні середовища, що навколо нас, та впливають на наші емоції, настрої та сприйняття оточуючого світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Історія Мистецтва. Від найдавніших часів до сьогодення. Фартінг С.
2. Кублицький В. Юнацтву про мистецтво, 2018. 24-43 ст.
3. Годж С. Коротка історія мистецтва. Видавництво Старого Лева, 2022. 98-114 ст.
4. Соколюк Л. Вища мистецька школа Харкова: Від модернізму до трансформації, 1921–1962. 101-108 ст.
5. Яців Р. Мала хронологія мистецьких подій і пам'ятних дат ХХ століття: Україна – Світ, 2021. С. 412
6. Владимирська Г. Мистецтво розуміти мистецтво, 2023. 76-127 ст.
7. Ключко Д. Сховане мистецтво 2023. С. 254
8. Бірон Ф. Архітектура світу, 2003. 8-9 ст.
9. Гомер Е. Історія мистецтва, 1975
10. Колектив авторів: Фоліо. Церковне мистецтво України: Монументальне мистецтво, 2018. С. 801
11. Панофський Е. Історія мистецтва, 1960. 11-15 ст.
12. Жолтовський П. Монументальний живопис на Україні XVII – XVIII ст. Київ: Наукова думка, 1988.
13. Кириченко М. С. Український народний декоративний розпис: навч. посібник. Київ: Знання-Прес, 2006.
14. Чешир Л. Ключові події в мистецтві, 2021. 65-116 ст.
15. Біляшівський М. Українське народне мистецтво. The peasant art of Ukraine, 2022. С. 101
16. Левчук Л. Історія світової культури, 2003.
17. Доссена Л. Художник чи професіонал?: Мислення та стратегії, необхідні, коли пристрась до аерографії стає справжньою роботою, 2024.
18. Пресвітера Ф. Під редакцією Адріано Каффаро. Про різні мистецтва, 2000.

19. Хьюнтінгтон та Кларк Дж. Історія світового мистецтва, 2001.
20. Седов Г. Історія художньої культури,
21. Нівера Л. Мистецтво: Поняття та методи,
22. Кумблена Р. Мистецтво: Комплексний огляд,
23. Гомбріх Е. Історія мистецтва,
24. Ріхардсон Д. К. Історія мистецтва: Від печерних малюнків до сучасності
25. Евенгеліст М. Мистецтво: Історія світового мистецтва в контексті культури
26. Гарднер А. Історія мистецтва: Від кам'яного віку до сучасності,
27. Тейлор Дж. Мистецтво: Історія, характеристики, еволюція,
28. Ескрідж С. та Джейкобс Е. Історія мистецтва в контексті культури
29. Яскраві бачення Смітсонівського інституту, Бібліотека Національного музею дизайну Купера-Хьюїта
Smithsonian Institution Vibrant Visions, Cooper-Hewitt National Design Museum Library
30. Вільямс Р. Коли був модернізм?, 1990.
31. Крітчлі К. Модернізм: Характеристика і історія,
32. Чайлз П. Модернізм: Історія та критика,
33. Пентон Р. Модернізм: Ідеї, художній напрям та культурний контекст,
34. Пасіченці Р. Основні прийоми аерографії: повний курс
35. Фішер Д. Мистецтво аерографії: простий посібник з оволодіння ремеслом,
36. Каннінгем Е. Трафарет 101: зробіть свій слід за допомогою 25 багаторазових трафаретів і покрокових інструкцій,
37. Шмід Р. Alla Prima: усе, що я знаю про живопис,
38. Гастман Р. та Нілон К. Історія американського графіті,
39. Купер М. і Чалфанта Г. Мистецтво метро,

40. Стаття Хав'єра Гарсія-Бегі. The Evolution of Monumental Muralism: From Revolutionary Ideology to Urban Regeneration
41. Стаття Меган Маккенз. Community Engagement and Monumental Murals: A Case Study of Urban Revitalization in Detroit
42. ЕНЦИКЛОПЕДИЧНА СТАТТЯ «Модерн - Енциклопедія Сучасної України» Н. П. Поліщук
43. Художня література. Крос-культурні дослідження джерел історії мистецтва.
44. Мандра Наталя Борисівна. ДИСЕРТАЦІЯ
МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ ПОНЯТТЯ У СИСТЕМІ КУЛЬТУРИ:
ФУНКЦІОНАЛЬНО-ТИПОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ (НА ПРИКЛАДІ
ЖИВОПИСУ КІНЦЯ ХХ — ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ) 2021.
45. Інтерв'ю Ніколя Джотті 28 липня 2022.
46. <https://www.nsaerografie.com/che-cose-l-aerografia/>
47. <https://en.wikipedia.org/wiki/Stencil>
48. <https://mandalaart.com.au/blogs/news/how-to-make-a-mosaic-step-by-step>
49. Альбом Фернан Леже. Мозаїка, вітраж, кераміка, гобелен 1970.
50. Метьюз М. Повний посібник із створення фресок. Для початківців, 2022.
51. <https://www.art-is-fun.com/mural-techniques>
52. Grove Gallery / Лондонська художня галерея/ ПОСІБНИК ІЗ
ВУЛИЧНОГО МИСТЕЦТВА/ГРАФІТІ, 2023.